

RISKANDI 2005

Workshop, Alterra 28 november 2005

RISK ANimal Diseases: **Kennissysteem en elektronische kaartenbak**

Wing proces consultancy
December 2005

Dorien Brunt
Wing proces consultancy
December 2005

Samenvatting

In het kader van het LNV onderzoeksprogramma 428 "Risicomanagement Diergezondheid" is het project "Riskandi 2005" (*Risk Animal Diseases. Kennissysteem en Elektronische Kaartenbak*) uitgevoerd door onderzoekers van de Wageningen Universiteit en Research Centrum.

Het algemene doel van het project is het creëren van een beslissingsondersteunend systeem waarmee:

1. Het inzicht in de ruimtelijke problematiek rond de verspreiding van dierziekten in Nederland (voorlopig alleen varkenspest) wordt vergroot;
2. De communicatie tussen het ministerie van LNV met onderzoeksinstituten bezig met dierziektebestrijding wordt ondersteund.

Specifieke doelen van het beslissingsondersteunende systeem zijn:

1. Ex-ante de effectiviteit van preventieve en interventiestrategieën tegen de verspreiding van varkenspest kunnen bepalen;
2. Een inschatting van de directe en indirecte kosten van die strategieën kunnen geven.

Het project heeft twee resultaten opgeleverd, te weten:

1. Een prototype van een **kennissysteem** waarmee kaarten kunnen worden gegenereerd aangaande dierziekten (in huidige versie alleen de varkenspest).
2. Een eenvoudig te raadplegen **kaartenbak** waarin de kaarten uit het kennissysteem zijn opgeslagen

Op 28 november 2005 is een bijeenkomst georganiseerd met beleidsmedewerkers, dierziektenkundigen en de betrokken onderzoekers om de resultaten van het project te presenteren en hierop te reflecteren vanuit de volgende vragen:

- Welke gebruiksmogelijkheden voor beleid biedt Riskandi 2005 in haar huidige vorm?
- Welke verdere gebruiksmogelijkheden zouden moeten/kunnen worden uitgewerkt?

De belangrijkste conclusies van de bijeenkomst waren:

- De kaartenbak blijkt een uitstekend hulpmiddel te zijn voor inhoudelijke discussies. Dit geldt voor onderzoekers onderling over de aannames en de nodige verfijning van de kennis die in de kaartenbak is verwerkt. Ook geldt het voor inhoudelijke discussies tussen beleidsmedewerkers en dierziektenkundigen over beleidsimplicatie van de informatie die in de kaartenbak naar voren komt.
- Aansluitend hierop werd geconcludeerd dat RISKANDI ondersteuning biedt bij het nemen van beslissingen over preventieve en curatieve interventie maatregelen in specifieke regio's, mits daarbij inhoudelijke deskundigen worden geraadpleegd.
- De kaartenbak is een goede motor voor verdere integratie van epidemiologische, economische en ruimtelijke kennis en kennis over de impact van verschillende interventiestrategieën.

De kaartenbak is opgebouwd uit de kennis voor zover nu voorhanden. Verdere ontwikkeling Van de kaartenbak hangt samen met de doelen die nagestreefd worden.

- Waar wil men de kaartenbak precies voor gebruiken, en in relatie daarmee: welke eisen worden aan het systeem en de kaartenbak gesteld?
- Wil men de kaartenbak alleen in "vredestijd" gebruiken of ook tijdens een uitbraak en voor welke doeleinden?

- Is een verdere uitbouw van het systeem en de kaartenbak gewenst, en zo ja in welke richting? Gaat het om een uitbouw in de richting van andere dierziekten? Gaat het om het verbeteren of beter onderbouwen van de aannames en/of het verfijnen van de onderliggende modellen?
- Wat is er mogelijk? Welke kennis is er voorhanden die geïntegreerd zou kunnen en moeten worden in het systeem? Welke kennis zou ontwikkeld moeten worden?

“Riskandi 2005” is een praktisch beleidsondersteunend hulpmiddel, dat in haar huidige vorm al veel informatie biedt over bijvoorbeeld aantallen en verspreiding van varkens over Nederland; de ruimtelijke effecten van interventiestrategieën op het risico van de verspreiding van de varkenspest; de kosten van ruiming, vaccinatie en ten gevolge van een vervoersverbod; en de verhouding van de reconstructiegebieden ten opzichte van de risicogebieden voor een grote uitbraak van varkenspest door buurtinfectie.

Tegelijkertijd staat “Riskandi 2005” nog in de kinderschoenen en kan vanuit verschillende invalshoeken verbeterd, verfijnd en uitgebreid worden. In de nabespreking van de dag werd onder de betrokken onderzoekers het idee geboren van het oprichten van een Community of Practice. Deze zou moeten bestaan uit beleidmedewerkers, onderzoekers en dataleveranciers, die vanuit hun eigen verantwoordelijkheden en disciplines samen de gebruiksdoelen en de systeemeisen voor de verdere verfijning en verbreding van de kaartenbak formuleren. De huidige kaartenbak kan daarbij als discussiehulpmiddel worden gebruikt.

In dit verslag treft u een samenvatting van de bijeenkomst aan georganiseerd rond de verschillende programmaonderdelen. Eerst wordt een overzicht gegeven van de verwachtingen die de deelnemers hadden van Riskandi aan het begin van de bijeenkomst. Vervolgens wordt kort ingegaan op de presentatie van Riskandi. Daarna volgen de conclusies van de discussies in de twee groepen - één met een beleidsmatige en de ander met een inhoudelijke focus- over de gebruiksmogelijkheden van Riskandi. Ten slotte wordt - op basis van de verwachtingen, de informatie en de discussies – vooruitgekeken: waar liggen de uitdagingen?

Samenvatting

Inhoudsopgave

1. Verwachtingen van Riskandi 2005
2. Presentatie van stand van zaken
3. Discussie in de werkgroepen
4. Doorkijk naar de toekomst

Bijlagen

1. Uitnodiging en programma
2. Projectinformatie
3. Deelnemerslijst

1. Verwachtingen van Riskandi 2005

“Riskandi 2005” is in de fase van een prototype. Het kennissysteem is ontwikkeld voor het ondersteunen van beleidsbeslissingen met betrekking tot het voorkomen en bestrijden van varkenspest. Het kennissysteem is gevuld met de nu beschikbare informatie over klassieke varkenspest. Op basis van het kennissysteem kunnen kaarten gemaakt worden met ruimtelijke informatie over aantallen en verspreiding van varkens, typen bedrijven, risico's voor verspreiding van het virus, kosten van verschillende interventie maatregelen, enzovoort.

Voordat de mogelijkheden van Riskandi gepresenteerd werden, werd aan de deelnemers van de workshop gevraagd wat hun verwachtingen waren ten aanzien van Riskandi: waar hoopten zij dat het een antwoord op zou geven. Hieronder volgt een overzicht van de antwoorden, samengevoegd rond inhoud en beleid:

1. Inhoud

- Inzicht in het ruimtelijke verloop (visueel) van een epidemie
- Inzicht in de kosten die gepaard gaan met verschillende interventiestrategieën
- Overzicht over de verdeling en gradiënten van risico's in Nederland bij verschillende omstandigheden
- Overzicht over de mogelijkheden tot het afsluiten van gebieden i.v.m. verspreiding
- Invloed bedrijfsintensiteit op omvang uitbraak
- Helderheid over de samenhang tussen de geografische informatie en de dierziektebestrijding
- Integratie van kennis op het gebied van dierziekten, bedrijfssystemen, beleid en economie
- Goede visualisatie van ruimtelijke component/relaties verspreiding/dierziekten
- Snelle toegang tot ruimtelijke gegevens
- Discussietool voor het onderzoeken van bestrijdingsmogelijkheden.

2. Beleid

- Risico inschatting gebieden, hiermee ondersteuning voor bestrijdingsstrategie
- Beslissingondersteuning, best mogelijke afweging
- Input voor reconstructiebeleid en sectorbeleid
- Voortschrijdende gebiedsinformatie
- Welke ruimtelijke maatregelen zijn er mogelijk ter preventie?
- Inzicht in verschillende bestrijdingsmethoden en hun onderbouwing
- Wat, waar, hoeveel dieren, bedrijven, risico's

Bij de afsluiting van de bijeenkomst werd terug gekeken op de verwachtingen. Er werd gezegd dat Riskandi een zeer informatief en een voor beleid bruikbaar instrument is, waarin kennis uit verschillende disciplines ruimtelijk geïntegreerd wordt. Tegelijkertijd werd benadrukt dat het niet als enige basis voor beleidsbeslissingen gebruikt kan worden. Daarvoor doen de aannames die ten grondslag liggen aan de gepresenteerde kaarten niet voldoende recht aan de bestaande diversiteit en complexiteit van de materie. Het zal naast andere beschikbare bronnen van informatie en reflectie zijn plek in gaan nemen en vooral een belangrijke rol kunnen spelen als discussie-instrument voor beleidsmedewerkers en onderzoekers en voor onderzoekers (van verschillende disciplines) onderling.

2. Presentatie van stand van zaken

In het project Riskandi 2005 zijn twee resultaten tot stand gekomen. Het eerste is een prototype van een kennissysteem aangaande dierziekten. In Riskandi 2005 gaat het nog alleen om de varkenspest. In dit kennissysteem zijn de meest actuele gegevens over aantallen en verspreiding van varkens verwerkt en zijn op basis van input van onderzoekers uit verschillende disciplines aannames gedaan over bijvoorbeeld de risico's van verspreiding van de varkenspest, kosten gemoeid met verschillende bestrijdingsstrategieën en de relatie tussen de reconstructiegebieden en de risico's op een buurtuitbraak.

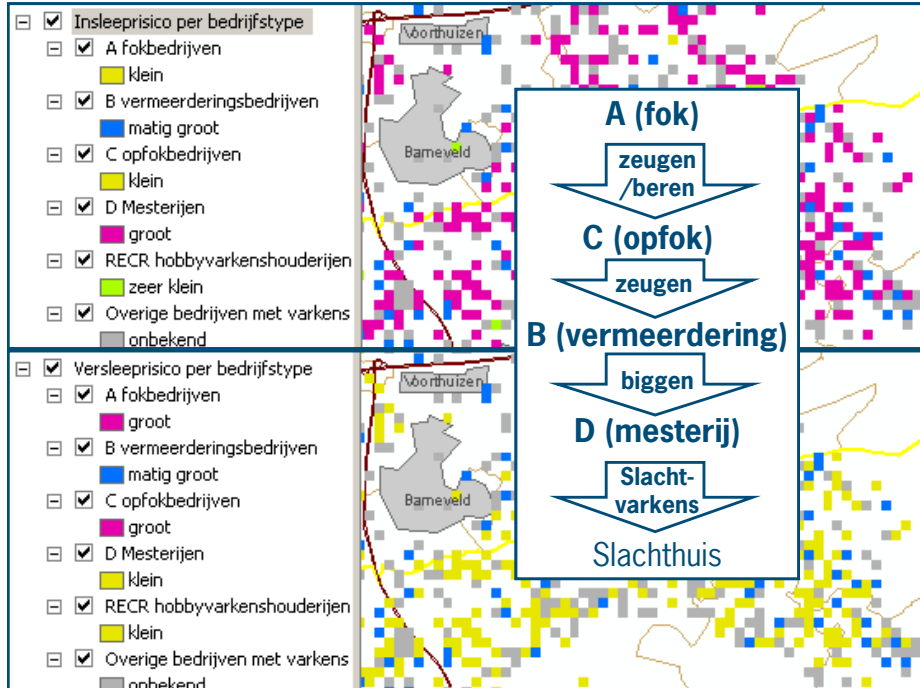
Op basis van dit kennissysteem kunnen kaarten op verschillende schaal en over verschillende onderwerpen gegenereerd worden. Het tweede resultaat van Riskandi 2005 is een eenvoudig te raadplegen kaartenbak waarin de kaarten uit het kennissysteem zijn opgeslagen.

Aan de hand van vier voorbeelden werd de werking van de kaartenbak geïllustreerd door Janneke Roos (Bop 1) en Edo Gies (Bop 5). Deze voorbeelden waren

- 1) Eenvoudig voorbeeld in een gebied met lage bedrijfsdichtheid
- 2) Risico voor buurtinfectie, uitleg methodiek en voorbeeld (uitvoer van BOP5)
- 3) Reconstructiegebieden t.o.v. risicogebieden voor een grote uitbraak
- 4) Slachtcapaciteit t.o.v. het aantal varkens binnen een compartiment

Deze presentaties gaven aanleiding tot informatieve vragen en discussie over onder andere:

- Aannames met betrekking tot risico's voor "insleep" en "versleep" op basis van het onderscheid tussen typen bedrijven en de daarbij aangenomen contactstructuren.

- Over de typen varkensbedrijven werd gezegd dat in categorie D niet alleen mesterijen voorkomen, maar ook vermeerderingsbedrijven, zodat het risico en de kosten van deze categorie niet eenduidig kunnen worden bepaald. De in de kaartenbak gepresenteerde risico-inschatting en gemiddelde kosten gelden alleen voor de mesterijen, dus slechts een deel van de bedrijven onder deze categorie.

- Over de kosten van een eventuele ruiming werd gezegd dat 180 dagen leegstand afhankelijk van de omvang van de uitbraak. De periode van leegstand kan variëren en daarmee variëren ook de kosten.

Kostenberekening per GD-bedrijfstype (door LEI)

Uitgaande van landelijk gemiddelde grootte en kosten per GD-type:

Ruimingskosten besmet of preventief/bedrijf (k€ 145 – 580):

- De kosten van ruimen (gecompenseerd door LNV)
- Opkoopkosten van de geruimde varkens (gecompenseerd door LNV)
- **De kosten van 180 dgn leegstand van geruimd bedrijf**
(kosten voor de boer)

(Daarnaast hebben we ook de kosten berekend voor vaccinatie, ruimen na vaccinatie en kosten tgv het vervoersverbod).

- De aantallen en de verspreiding van de varkens fluctueren sterk over de jaren. Het is belangrijk om aan te geven van welk jaar de gegevens zijn.
- Er wordt in de kaarten aangegeven hoe groot de slachtcapaciteit is in de verschillende gebieden. Het is echter voor het beleid ook interessant om te weten wat de slachtcapaciteit zou moeten zijn per gebied.
- De aannames met betrekking tot infectieuze periode van 3-9 weken zouden nog eens verder doorgedacht moeten worden.

Hoge en lage risicogebieden

BOP5: Edo Gies en Hans Baveco (Alterra), Gert-Jan Boender en Gonnie Nodelijk (ASG)

- Verspreidingsrisico's na uitbraak (buurtinfecties) en het effect van verschillende interventiestrategieën daarop
- Ontwikkeling van een "eenvoudig" verspreidingsmodel
 - Kans op buurtinfectie is een functie van afstand tussen 2 bedrijven (KVP Stegeman 2002)
- Simulaties van verspreiding dierziekte
 - "Landschappen" met verschillende dichtheden aan bedrijven
 - Diverse interventie maatregelen
 - Diverse infectieuze perioden (21,49 en 63 dagen) **3,7 en 9 weken**

- Ten slotte waren er vragen over de relatie tussen de aannames over ruimen in relatie tot het bestaande beleid t.a.v. ruimen.

3. Discussie in de werkgroepen

In de twee werkgroepen stonden de volgende vragen centraal:

- Welke gebruiksmogelijkheden voor beleid biedt Riskandi 2005 in haar huidige vorm?
- Welke verdere gebruiksmogelijkheden zouden moeten/kunnen worden uitgewerkt?

Een groep werkte vanuit het perspectief van het beleid en de andere groep werkte vanuit het perspectief van de wetenschappelijke inhoud.

Beide groepen werden gevraagd om te inventariseren wat men al kon met Riskandi en wat men nog miste in Riskandi. Dit leidde tot het onderstaande resultaat.

Tot slot: deze vragen kunnen we nu beantwoorden:

- Hoeveel varkens en varkensbedrijven bevinden zich waar in Nederland? (per gridcel van 250m² en km²)
- Welke locaties hebben het grootste risico voor de verspreiding van varkenspest?
- Welke ruimtelijke effecten hebben interventiestrategieën op het risico van verspreiding van varkenspest?
- Wat zijn de gemiddelde ruimingskosten (zonder of na vaccinatie), vaccinatiekosten of kosten door vervoersverbod? (per gridcel van 250m², en binnen een straal)
- Hoe verhouden de reconstructiegebieden zich ten opzichte van de risicogebieden voor een grote uitbraak van varkenspest door buurtinfectie?
- Hoe verhoudt de slachtcapaciteit binnen een compartiment zich t.o.v. het aantal varkens binnen dat compartiment?

Graag horen we van u of u deze informatie kunt gebruiken en wat u nog mist.

Wat kun je nu al met de kaartenbak:

Beleidsmedewerkers:

- De kaartenbak is in de huidige vorm geschikt voor ondersteuning bij het nemen van beslissingen over welke interventiemaatregelen waar (in “vredetijd”). Het geeft:
 - Gebiedsspecifieke informatie uit verschillende disciplines
 - Opties/risico's over aanpak van de bestrijding
 - Effecten van preventieve maatregelen
 - En is een goede discussietool; visualiseert probleemgebieden.
- Hierbij gelden wel de volgende kanttekeningen:
 - Men moet de informatie niet kritiekloos als waarheid aanvaarden.
 - Aanpassingen van kennisregels en strategieën moeten niet door beleidsmedewerkers worden gedaan, maar door inhoudelijke deskundigen.
 - Het is zorgelijk dat de gegevensverzameling over aantallen dieren wordt afgebouwd .
 - Er is nog steeds geen duidelijkheid over wie welke data mag gebruiken, en hoe het eigendomsrecht van een dergelijk systeem moet worden geregeld.
- Preventieve maatregelen in de Ruimtelijke Ordening zoals varkensvrije zones zijn niet meer relevant, en de zoneringen voor de reconstructie liggen vast. Hierdoor is het belang van het doorrekenen van effecten van ruimtelijke strategieën zoals deze op het risico voor verspreiding van varkenspest minder van belang geworden. Het kennissysteem Riskandi biedt wel de mogelijkheid om effecten van (andere) ruimtelijke strategieën door te rekenen en de resultaten op te slaan in de kaartenbak.
- De kaartenbak zou ook gebruikt kunnen worden om ondernemers (vooral in risicogebieden) bewuster te maken van het belang van een snelle detectie van varkenspest, en van maatregelen op bedrijfsniveau om insleep, versleep en buurtinfectie zoveel mogelijk tegen te gaan.

Deskundigen:

- De kaartenbak is in de huidige vorm alleen geschikt als discussietool, en het is daarvoor ook een goed gereedschap. Het biedt de mogelijkheid om verschillende aspecten (aantallen bedrijven en dieren, risico's en kosten) te integreren.
- De kaartenbak mag alleen samen met deskundigen gebruikt worden.

Suggesties voor verbetering van de huidige kaartenbak:

- Toevoegen van de opnamedatums van het aantal dieren (lastig puntje: de opnamedatums verschillen per bedrijf, dus meerdere opnamedatums per gridcel).
- Het woord "preventief" bij vaccineren weglaten in de legenda van de risicogebieden voor buurtinfectie, omdat er hier sprake is van interventie-vaccineren. Preventief vaccineren betekent vaccineren vóór een uitbraak.
- Het verder opsplitsen van de kosten, bijvoorbeeld in kosten voor LNV en kosten voor de ondernemer.
- Zijn de nieuwe regels voor bedrijfscontacten meegenomen bij de beoordeling van het risico voor insleep en versleep? (*Opmerking onderzoekers Alterra: in de toelichting op de kaartenbak is een beschrijving opgenomen van de regels per GD-bedrijfstype; wij gaan ervan uit dat Aline de Koeijer en Clazien de Vos hier rekening mee gehouden hebben bij de toekenning van het risico per bedrijfstype*).
- Het bedrijfstype D betreft niet alleen mesterijen, maar ook vermeerderaars. Hierdoor geldt de risico-inschatting en de kostenbepaling voor dit bedrijfstype slechts voor een deel van de bedrijven onder deze categorie (alleen de mesterijen).

Wat kun je (nog) niet met de kaartenbak:

Beleidsmedewerkers:

- Er ontbreken gegevens t.b.v. welzijnsmaatregelen (om overvolle stallen tegen te gaan tijdens een uitbraak); er is behoefte aan gegevens over het type varkens en aantallen biggen, en kennis over waar er kans is op biggenoverschot en in welke mate. Op dit moment zijn de aantallen zeugen, beren, opfokvarkens en vleesvarkens bij elkaar opgeteld, en is er geen informatie over aantallen biggen beschikbaar. (*Opmerking onderzoekers Alterra: Alterra (Tia Hermans) heeft voor het RIVM een model gemaakt (spreadsheet) voor varkenshouderij waarmee je dit soort berekeningen kunt doen. In principe moet dat te koppelen zijn aan aantal bedrijven per type in een gebied.*)
- Gezien het ontbreken van actuele puntgegevens van de bedrijfslocaties en individuele bedrijfsgegevens is de kaartenbak nu niet geschikt voor ondersteuning bij de uitvoering van de maatregelen tijdens een uitbraak. Daarvoor is de informatie in de kaartenbak te

grof. Er zal een extra slag nodig zijn om een systeem te ontwikkelen dat daarvoor geschikt is. *(Opmerking onderzoekers Alterra: het is de bedoeling dat ontsluiting van individuele bedrijfsgegevens zal plaatsvinden in een project voor VWA waarin we een online-tool (GEMMA) ontwikkelen. Echter het gaat in dit geval nog niet om het ontsluiten van kennis, maar puur individuele bedrijfsgegevens.)*

Deskundigen:

- De kaartenbak zou niet in deze vorm door het beleid gebruikt mogen worden, in ieder geval niet zonder begeleiding door deskundigen, omdat de opgeslagen kennis nog te onbetrouwbaar is.
- Er zal eerst meer onderzoek gedaan moeten worden voordat betrouwbare informatie in de kaartenbak kan worden opgeslagen t.b.v. het beleid, zoals:
 - Onderzoek om te komen tot een betere afstemming tussen de kaartlagen, bijvoorbeeld relaties tussen de risico's enerzijds en de kosten anderzijds en de relatie tussen de risico's tijdens HRP en LRP;
 - Validatie van het gebruikte model voor het bepalen van de risicogebieden voor buurtn infectie in afhankelijkheid van interventie maatregelen en lengte van de infectieuze perioden.
 - De kosten kunnen veel beter worden berekend op basis van meer en meer gedetailleerde gegevens. Ook zouden er gegevens beschikbaar moeten zijn over de duur van (potentiële) uitbraken. De meest geschikte manier om de kosten te berekenen zal nader moeten worden uitgezocht, afhankelijk van het gebruiksdoel.
 - Eigenlijk is een dynamisch systeem wenselijk, maar die zal niet de gewenste gebruiksvriendelijkheid voor beleidsmedewerkers kennen; de vraag is in hoeverre toch zinvolle informatie kan worden geleverd in een eenvoudig te bedienen statische kaartenbak.
 - De indeling in de verschillende 'tijd' fasen is niet duidelijk in de kaartenbak. Bijvoorbeeld; insleep/versleep gaat over 'vredestijd', terwijl de risicogebieden voor buurtn infectie gaan over de stand-still periode.
 - De gegevens van bedrijven zouden actueler moeten zijn.

4. Doorkijk naar de toekomst

De kracht van Riskandi is de mogelijkheid om verschillende soorten kennis te integreren en visueel toegankelijk te maken met behulp van kaarten. Het is een uiterst bruikbaar discussie-instrument ter ondersteuning van beleidsafwegingen en beslissingen zowel in vreedestijd als ook ten tijde van een uitbraak.

Riskandi 2005 is gebouwd op de kennis voor zover nu voorhanden is. Het kent in zijn huidige vorm beperkingen. Deze zijn benoemd in hoofdstuk 3 onder het kopje “wat kun je nog niet met de kaartenbak?”

Riskandi 2005 is een prototype en op basis van de discussie gevoerd in de hier beschreven workshop wordt duidelijk dat er vele richtingen zijn waarin Riskandi verder verfijnd en ontwikkeld zou kunnen worden.

In de afsluitende discussie van de workshop werd gesteld dat verdere ontwikkeling van de kaartenbak nauw samen hangt met de doelen die nagestreefd worden.

- Waar wil men de kaartenbak precies voor gebruiken, en in relatie daarmee: welke eisen worden aan het systeem en de kaartenbak gesteld?
- Wil men de kaartenbak alleen in “vreedestijd” gebruiken of ook tijdens een uitbraak en voor welke doeleinden?
- Is een verdere uitbouw van het systeem en de kaartenbak gewenst, en zo ja in welke richting? Gaat het om een uitbouw in de richting van andere dierziekten? Gaat het om het verbeteren of beter onderbouwen van de aannames en/of het verfijnen van de onderliggende modellen?
- Wie gaan de gebruikers worden? Antwoord op deze vraag geeft richting aan het vervolg.
- Wat is er mogelijk? Welke kennis is er voorhanden die geïntegreerd zou kunnen en moeten worden in het systeem? Welke kennis zou ontwikkeld moeten worden?

Het feit dat Riskandi 2005 een prototype is voor een beleidsondersteunend instrument waarin vanuit verschillende disciplines en organisaties kennis wordt verzameld en geïntegreerd, leidde in de nabespreking van de workshop onder de onderzoekers tot de gedachte dat het verkennen van vervolgstappen goed zou kunnen plaatsvinden in een Community of Practice (CoP). Een CoP is een tijdelijke organisatievorm waarin een groep mensen zich tot doel hebben gesteld om rond een specifiek onderwerp samen te leren en samen tot nieuwe kennis te komen. De leden van een CoP doen dit door het uitwisselen van hun kennis, inzichten en ervaringen. Hoewel de werkwijze is ontstaan als managementstrategie in multinationale bedrijven, laten de ervaringen zien dat CoP's ook verrassende resultaten kunnen opleveren bij complexe onderzoeksprojecten die niet vanuit één discipline, organisatie of op één schaalniveau kunnen worden opgelost.

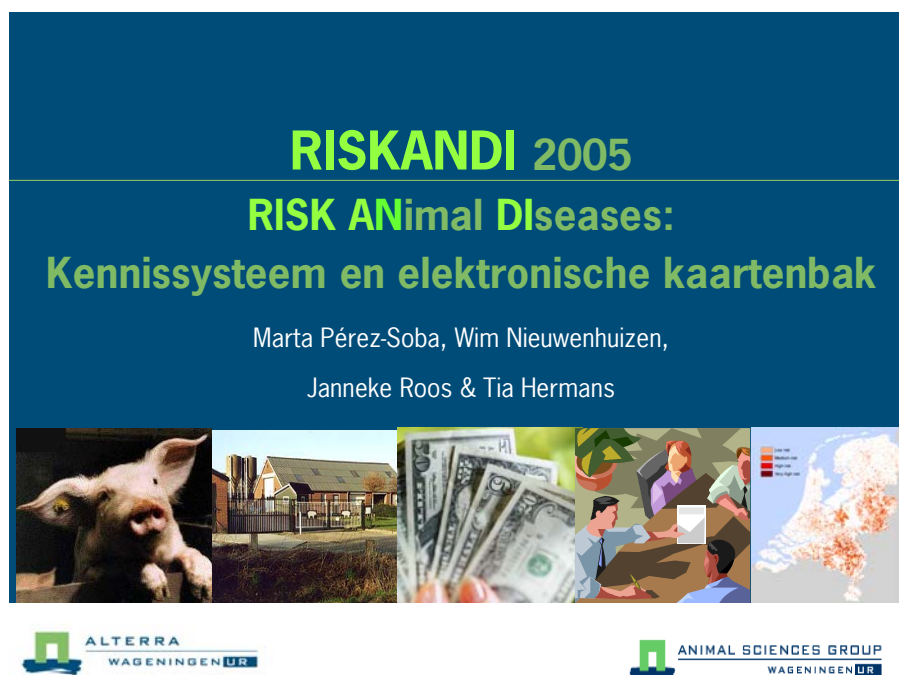
Deelnemers aan een CoP “Riskandi 2006” zouden zijn: gemotiveerde onderzoekers, beleidsmedewerkers en dataleveranciers. Het doel van de CoP zou zijn: het formuleren van gebruiksdoelen en systeemeisen, met de huidige kaartenbak als discussietool.

De sfeer op de workshop was er één van kritische betrokkenheid. Ondanks zijn beperkingen spreekt Riskandi 2005 ook nu al aan en kent ook in deze vorm – als krachtig discussie-instrument- al zijn nut voor beleid. Het is zaak om de kritische betrokkenheid vast te houden en in te zetten voor het verdiepen en het verbreden van het prototype.

Bijlage 1. Uitnodiging en programma

Uitnodigingsbrief

Uitnodiging voor presentatie en discussie over RISKANDI RISK ANimal DIseases

RISKANDI 2005
RISK ANimal DIseases:
Kennissysteem en elektronische kaartenbak

Marta Pérez-Soba, Wim Nieuwenhuizen,
Janneke Roos & Tia Hermans

ALTERRA
WAGENINGEN UR

ANIMAL SCIENCES GROUP
WAGENINGEN UR

Hierbij nodigen wij u uit voor een presentatie van de resultaten van het Beleidsondersteunend project “Beslissingsondersteunend systeem voor de bepaling van de effectiviteit van ruimtelijke strategieën ter bestrijding van de verspreiding van dierziekten”, vallend onder het programma 428: “Risicomanagement diergezondheid”.

Datum en tijd: maandag 28 november 10.00-13.00

Plaats: Alterra Wageningen, zaal Gaia 1

Adres: Droevendaalsesteeg 3, Wageningen

In de bijeenkomst zal een elektronische kaartenbak worden gepresenteerd met ruimtelijke informatie over risico's voor varkenspest, effecten van maatregelen, en kosten bij een mogelijke uitbraak. Bij de kaartenbak wordt een document geleverd met een toelichting over de wijze waarop de kaarten zijn gemaakt en welke aannamen zijn gedaan, met bronvermelding.

De kaarten zijn gemaakt met een prototypesysteem, RISKANDI genoemd. In dit systeem wordt gebruik gemaakt van expertkennis op het gebied van de Klassieke Varkenspest, o.a. afkomstig van het ondersteunend project “Kaarten met risicogebieden voor verspreiding van besmettelijke dierziekten bij verschillende scenario's voor ruimtelijke ordening of controle”

(ook behorend bij programma 428). De resultaten van dit project worden kort in de presentatie meegenomen.

Na de presentatie zal een discussie plaatsvinden over de bruikbaarheid van een dergelijke kaartenbak en bijhorend kaarten-genererend systeem voor varkenspest en andere dierziekten, zowel voor beleidsmakers als voor dierziektedeskundigen.

Op basis van de uitkomsten van de discussie zal worden beslist of het RISKANDI-systeem in de komende jaren verder zal worden ontwikkeld, en in welke richting.

Met het prototype kunnen we vragen als deze beantwoorden:

- Welke locaties in Nederland hebben het grootste risico voor de verspreiding van varkenspest? En waarom?
- Wat zijn de gemiddelde kosten van het ruimen van alle bedrijven binnen gebiedjes (gridcellen) van 250x250m, of binnen een straal rond een geïnfecteerd bedrijf?
- Welke effecten hebben ruimtelijke strategieën op het risico van verspreiding van varkenspest?
- Hoe verhouden de reconstructiegebieden zich ten opzichte van de risicogebieden voor een grote uitbraak van varkenspest door buurtinfectie?
- Hoe verhoudt de slachtcapaciteit binnen een compartiment zich t.o.v. het aantal varkens binnen dat compartiment?
- Zijn er natuurgebieden met wilde zwijnen (gevoelig voor varkenspest) gelegen in de buurt van risicovolle bedrijven of gebieden met een hoge dichtheid aan varkens(bedrijven)?

Meer informatie over het project kunt u vinden in de bijlage.

Graag horen we spoedig van u of u in de gelegenheid bent om de bijeenkomst bij te wonen.

Hoogachtend,
Marta Pérez-Soba

Programma

- 10:00 Introductie RISKANDI (Marta Pérez-Soba)
- 10:10 Kennismaking (Dorien Brunt)
- 10:20 Presentatie Kaartenbak (Janneke Roos & Edo Gies)
- 11:00 Koffie/Thee
- 11:15 Werkgroepen (Dorien Brunt)
- 12:15 Presentatie conclusies werkgroepen
- 12:35 Discussie
- 12:50 Afsluiting (Marta Pérez-Soba)
- 13:00 Lunch

Bijlage 2. Projectinformatie

Informatie over project “Beslissingsondersteunend systeem voor de bepaling van de effectiviteit van ruimtelijke strategieën ter bestrijding van de verspreiding van dierziekten”,

Algemene informatie over het project:

- Beleidsondersteunend project 2004-2005
- Programma 428: Risicomanagement diergezondheid
- Programmaleider: Mart de Jong (QVE ASG)
- Contactpersonen VD-LNV: Eric van der Sommen en Stephanie Wiessenhaan
- Trekker-organisatie: Alterra (ESG, Wageningen UR)
- Projectleider: Dr Ir Marta Pérez-Soba, Alterra
- Contact e-mail: marta.perezsoba@wur.nl

Strategisch doel

Het belangrijkste doel van het project is om een beslissingsondersteunend systeem te ontwikkelen voor de bepaling van de effectiviteit van preventieve en interventiestrategieën ter bestrijding van de verspreiding van dierziekten in Nederland (voorlopig alleen varkenspest). Het systeem is ook bedoeld om de communicatie tussen het ministerie van LNV met onderzoeksinstituten te vergroten. Ook is er de ambitie om het systeem uit te breiden voor andere dierziekten en voor de EU25.

Probleemstelling

De bestrijding van lijst-A ziekten richt zich tot nu toe voornamelijk op het voorkomen van de verdere verspreiding tussen bedrijven na het herkennen van de infectie, via interventie-maatregelen (ruimen en vaccineren). De verspreiding van lijst-A ziekten is sterk afhankelijk van de wijze waarop dierhouderijen in het landschap zijn geplaatst. Via de ruimtelijke ordening zouden daarom ruimtelijke preventieve maatregelen kunnen worden uitgevoerd, waarmee ook de risico's voor verspreiding zouden kunnen worden verminderd vóórdat de ziekte is ontdekt. Een voorloper hiervan is de reconstructiewet voor de varkenshouderij. Een moeilijkheid met het in de werkelijkheid uitvoeren van een dergelijke reconstructie is dat er vele belangen spelen bij de ruimtelijke ordening van het landelijke gebied en dat mogelijke bestrijding van lijst-A ziekten daarbij een aspect is dat door de planners moeilijk is in te schatten. Als gevolg hiervan wordt er slechts zijdelings rekening gehouden met de mogelijke bestrijding van lijst-A ziekten. Er is daarom behoefte aan een beslissingsondersteunend systeem waarmee ex-ante de effectiviteit van preventieve en interventiestrategieën kan worden bepaald voor de verspreiding van dierziekten, en waarmee een inschatting kan worden gegeven van de directe en indirecte kosten van een mogelijke uitbraak.

Bijlage 3. Deelnemers

DEELNEMERSLIJST WORKSHOP RISKANDI, 28 NOVEMBER, ALTERRA WAGENINGEN

Naam	Organisatie
Hans BAVECO	Alterra- ESG
Dorien BRUNT	WING Alterra-ESG
Dorte DOPFER	QVE-ASG
Edo GIES	Alterra- ESG
Tia HERMANS	Alterra- ESG
Mart de JONG	QVE-ASG
Aline de KOIEJER	QVE-ASG
Herman van LANGEN	VWA (LNV)
Willie LOEFFEN	CIDC
Arnoud van MELLE	DR (LNV)
Gonnie NODELIJK	QVE-ASG
Wim NIEUWENHUIZEN	Alterra- ESG
Marta PÉREZ-SOBA	Alterra- ESG
Janneke ROOS	Alterra- ESG
Arco van der SPEK	VWA (LNV)
Eric van der SOMMEN	VD cluster Dier (LNV)
André van der STRATEN	DL (LNV)
Clazien de VOS	CIDC
Coen van WAGENBERG	LEI-SSG
Lambert WESTERLAKEN	DK-LNV
Stephanie WIESSENHAAN	VD cluster Dier (LNV)